

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Praznik lavantinske škofije.

Novoimenovani mil. knezoškof dr. Mihael Napotnik so bili, kakor je bilo naznanjeno, preteklo nedeljo, dne 17. novembra slovesno introvizirani ali v svojo stolnico v Mariboru vpekljani. Duhovniki in verniki od vseh strani naše škofije so se v obilnem številu te slovesnosti vdeležili, ali prepričani smo, da jih je moralo še veliko doma ostati, pa bi še tudi radi bili navzoči. Tem in drugim nenavzočim želimo vstreči z naslednjim poročilom o tej redki in lepi svečanosti.

Najprej omenimo, da je bilo vreme krasno in da je Mariborsko mesto storilo veliko za povišanje svečanosti. Malo ne, da so bile vse hiše po ulicah, koder je bil slovesni obhod, lepo okinčane in bili so po vrh naredili veterani že na predvečer mil. knezoškofu na čast veliko bakljado z godbo in strelbo ter so se tudi obilno vdeležili cele svečanosti. Le-ta se je tako-le vršila:

Ob 8. uri zjutraj se je zbralo duhovništvo v sakristiji stolne cerkve, ter v procesiji šlo v semeniško cerkev sv. Alojzija. Točno ob 1/2 9. uri se pripeljejo tje mil. knezoškof ter so pristovali tihi sv. meši. Iz semeniške cerkve se je potem vršil slovesni vhod v stolnico. Šolska mladina, požarno društvo in veterani so bili postavljeni v dva reda, med katerima je šla dolga vrsta bogoslovcev in duhovnikov, za njimi mil. knezoškof med častno stražo veteranov in spredaj in zadi mnogo vernikov čez glavni trg, gosposko in šolsko ulico in črez stolni trg v stolno cerkev, v katerej je že čakalo mnogo ljudstva, pri altarju pa sam prevzvišeni namestnik baron Kübeck in zastopniki vseh civilnih in vojaških oblastij. Prišedši v stolno cerkev, podali so se mil. knezoškof na švoj škoflji sedež ter so bili od kapiteljskega vikarja prelata Fr. Kosarja v jednatem, latinskem govoru pozdravljeni. Ko so se prečitala pisma o imenovanji, potrjenji in posvečenji novega knezoškofa, so potem prevzvišeni sami v dolgem la-

tinskem govoru odgovorili na prejšnji pozdrav, spominjaje se v ljubeznivih besedah svojega prednika, opozarjaje na čudna pota božje previdnosti, zahvaljevaje se visokočastitemu kapiteljskemu vikarju za njegovo modro vladanje škofije in pozdravljaje po vrsti vse slojeve katoliškega ljudstva v svoji škofiji. Krepke in odlične besede so naredile velik utis na vse, ki so latinski razumeli. Po tem nagovoru, ki je v prvi vrsti pač veljal duhovništvu, so se vsi pričujoči duhovniki mil. knezoškofu poklonili poljubivši jim prstan in lice v dokaz pokorščine in udanosti. Za tem je sledila kratka pa navdušena pridiga za navzoče ljudstvo o dolžnostih višjega pastirja in njemu podložnih ovčic in naposled slovesna sv. meša z zahvalno pesmijo. Bilo je že poldne minolo, ko so spet v slovesni procesiji duhovniki mil. knezoškofa spremili v njihovo palačo.

Vsi duhovniki in predstojniki vseh oblastnij so bili tudi k obedu povabljeni, pri katerem se je še le pokazalo, kako hitro so si novi knezoškof vdanost in ljubezen vseh krogov pridobili. Na navdušene napitnice knezoškofove svetemu očetu, svitlemu cesarju in mil. knezonadškofu so se razlegali po palači gromoviti „hoch“-klici, kakor pri ljubeznjivi napitnici prelata Kosarja novemu višjemu pastirju in pri njihovem odgovoru ravno tako gromoviti „živio“-klici.

Po dokončani svečanosti je bila na obrazih vseh navzočih videti vesela zadovoljnost z novim višjim pastirjem, in mi smo mu želeli in za to tudi molili, naj ga Bog živi in ohrani zdravega in krepkega do skrajne meje človeškega življenja.

Liberalno gospodarstvo.

(Konec.)

Malo, pičlo malo uživa dež. zbor v Gradci zaupanja pri slov. ljudstvu. V njem imamo le malo svojih mož in nemški konservativci niso

zanesljivi, da si gredó, tako v celem, s poslanci, ki jih smemo šteti za naše. Večino pa imajo v tem zboru nemški poslanci in to taki, ki ne pripoznajo, da je Slovenec — človek, ter ga vedó najti, kedar jim naj „šteje“, sicer pa zanje ni Slovenca v mejah zelene štirske dežele.

Še manje pa ima dež. odbor pri nas zapanja. V njem ni Slovenca in odkar je blagi Miha Herman oči zatisnil, ne sedi v njem tudi nihče, ki pozna naše razmere. Zato pa je slov. ljudstvo pri dež. odboru zmerom in v novem času je po polnem za pasterka pri vseh rečéh. Njemu se ne izpolni nobena želja, pač pa pripravlja dež. odbor železje za verige, v katere ga potlej dež. zbor vkuje brez vsega usmiljenja.

To se kaže tudi doli pri Slatini. Kje kedaj je bilo ondi veselo življenje. Za kopališče sicer niso veliko storili, toda red je bil in ljudje so radi iz dalnjih krajev zahajali tje in tudi slatina je bila na dobrem glasu. Liberalni dež. odbor pa je, kedar je prevzel dež. premoženje v svoje roke, brž nastavlil ondi za ravnatelja dr. M. Schülerja, moža, o katerem smemo reči, da je bilo v njem vsaj pol juda. Pri njem so veljali judje največ in zato so se drugi gostje jeli ogibati Slatine, ali staro, dobro ime še jih je vendar-le privabilo veliko in tudi slatine ali kisle vode se je veliko še spečalo.

Da bi se je spečalo še več, pre naredilo se je pri dež. uradnikih tako, da so dobili na Slatino uradnika posebej za to, da spravlja vodo v denar. Ali to se ni posrečilo, kajti le-ta uradnik je razpošiljal slatino na vse kraje sveta, ne gledé na to, kedaj se je napolnila znana „flaša“, torej tudi, kedar se je bila napolnila po dolgem deževji. Lahko se pa umeje, da je prišlo med njo veliko sladke vode in le-ta je skazila tudi kisló vodo. Iz tega je prišlo, da je mož dobil jezero in jezero flaš nazaj, na škodo dež. kase in ime kisle vode ni bilo več na dobrem glasu.

Vsled tega je dobil dr. Schüler slovo in na njegovo mesto je prišel nek Ernest Geutebrück, mož po veri protestant, po svojem poslu pa vodja neke smrdljive tovarne pri Gradci. Kako pride tak mož na doslej še snažno Slatino? To zna sam večni Bog in pa dež. odbor v Gradci. Odslej je požrla Slatina veliko denarja, ali boljše na njej ni postalo. Na robe, sedaj se je počelo ondi pravo — nemškutarjenje. Dež. zdravnik dr. Hoisel, sin učitelja pri sv. Križi, torej rojen Slovenec in iz domače srenje, razvije sedaj bandero nemštva in dela na vse kripnje, žal, da le na pogubo dež. Slatine.

Kolikor se sodi, je ta mož največ kriv, da gre na Slatini vse in zadnji žas skokoma rakovo pot. Kar mu primanjkuje vednosti ali izkušnje v zdravilstvu, to prikriva s tem, da dela krčevito za nemštvo in za šulverein. On je oče nesrečne 4razredne šole, ki jo tišči sedaj

šulverein pod krilo tamošnjih občin in dež. odbor ga podpira v tem prav, kakor da dela „doktorček“ po njegovem naročilu. Kar je v tem pa še posebno hudo, tudi c. kr. gosposke gredó mu vidoma na roko ter se oteplje tamošnje slov. ljudstvo zato le teško muh, ki se rodé v glavi „doktorčka“. Gostje, ki pridejo na Slatino, so iz velike večine slovanske ali madjarske krvi in vendar se loti „doktorček“ rad in skorej najrajši njih žepa, kedar namerava storiti kaj za nemštvo, za šulvereinske namene.

Resnica, da ne sega siloma nikomur v žep in je možic za to tudi „premajhne postave“, vendar pa dobi denar od večine tujcev zoper njih voljo. „Doktorček“ napravlja namreč tujcem plese, zabave itd. ter pristavi na dotičnem naznanilu, da pride dobiček iz zabave v dobre namene, za uboge otroke, za šolo, modro pa možic zamolči, da za šulvereinsko šolo. Kedar pa ima potlej denar. obrne ga v prid šulvereina in „D. W.“ raztrobi njegove zasluge v svet, kakor najbolj more in brije še norce iz gostov, ki niso Nemci pa so vendar-le postali dobrotniki šulvereina.

Ni težko in si po tem človek lahko razsodi, da „doktorček“ na Slatini in njegova „tetka“ v Celji nista na korist dež. kopališču, vendar pa vis. dež. odbor v Gradci ne pride do tega spoznanja in ju pusti slej kakor prej pri nju pogubnem delovanju. Nič ni torej čuda. če se gostje leto za leto poizgublajo iz Slatine ter se obrnejo drugam, v kopališča, kjer jih nihče ne žali za to, da jim srce ne bije za nemštvo ali za šulvereinsko šolo.

Po tem pa se lahko sodi povsod, kako da je rado liberalno gospodarstvo in škodo trpi iz tega le dež. kopališče, dežela in kar se tiče Slatine, najbolj slov. ljudstvo.

Gospodarske stvari.

Tržna cena za sadje.

Na Dunaji je bila za prodajo sadja na debelo, od 12. oktobra do 12. novembra 1889 taka-le cena:

1. J a b e l k a: Cousinot (železnice) za kilo: 15—18 kr., tafelj beli 25—40 kr., renete rjave 20—25 kr., renete rmene 20—28 kr., kanadska reneta (avstrijska) 20—30 kr., zlata parmena 20—28 kr., maršlanček štajarski 13—22 kr., vince (botulenke) 13—20 kr., jabelka za kuho 12—18 kr., jabelka mešana 10—14 kr.

2. H r u š k e. Bela jesenska maslenka (cvergelj, Kaiserbirn) za kilo: 30—60 kr., zimске maslenke 40—70 kr., hruške za kuho 18 do 30 kr., hruške rjave 14—20 kr., kutine 20 do 25 kr., nešplji za 100 komadov 20 kr. do 2 gld., grozdje kilo 18—70 kr., orehi 18—40 kr., lešniki 26—40 kr.

V tem, ko priobčimo le-to tržno ceno, prosimo g. dopisnika, naj nam pripošlje, če je mogoče, redno enak pregled in gotovo mu bodo bralci-sadjerejci za to hvaležni. Enako bi jim ugodil, kdor bi poročal gledé cene živine in lesa, o zadnjem posebno, kaka da je doli v južnih slovanskih deželah.

Koli za mlado drevje.

Hvala Bogu, da se naše ljudstvo sedaj bolje in čem dalje, tem srečniše poprijemlje sadjereje. Treba nam je nje že sila, kajti človek že skorej ne zna, odkod da naj dobi groš, ki ga je treba za davek in za domače potrebe. V tem bi pa se ve, da tudi pri sadjereji ne izhajali brez dela groša in zato je dobro, če gledamo, kako si pri njej najbolje, pa brez večjih stroškov pomagamo.

Koli, ki jih je treba mladim drevesom, niso v tem zadnji, kajti nekaj je zmerom treba šteti za nje in če zgnjijo prehitro, imamo dvojno delo in dvojne stroške. Zato pa se nasvetuje sadjerejcem, naj skuhamo si lanenega olja, potem pa denejo va-nj toliko stolčenega oglja, da je zmes precej gosta. Na to se dene ošpičeno kolje va-njo ter se pusti va nji nekaj časa, da se napije olja do dobra. Kedar čutiš potlej, da se je to že zgodilo, vzemi kolje iz olja ter ga razpostavi, da se posuši, toda ne prehitro, na solnci in potem ga rabiš lahko, brez strahu, da bi ti hitro strohnelo.

Sejmovi. Dne 25. novembra v Ločah, v Kaniži na Ptuji, pri sv. Marjeti na Pesnici. Dne 27. novembra v Imenem (za svinje). Dne 20. novembra pri sv. Andrašu v slov. gor., v Celji, na Bizeljskem, v Poličanah (za svinje), v Rogatci, v Veržejih in v Svičini. Dne 2. dec. v Mariboru.

Dopisi.

Iz Noveštife pri Gornjemgradu. (Iz v. dopis.) V našem prekrasnem kraju obhajala se je dne 27. oktobra t. l. kaj imenitna svečanost. Že v soboto poprej popoldan naznanjalo je mogočno pokanje možnarjev in prijetno v klenk zvonjenje, da imamo prihodnji dan nekaj izvanrednega pričakovati. In res, naš velečastni in obče priljubljeni gospod župnik obhajali so obletnico svojega zelo požrtvovalnega tukajšnjega pastirovanja. To je pa kaj navadnega a nenavadno in rekel bi, čudapolno je, kar za božjo čast in sveto reč popolnem vneti duhovnik v teku jednega leta storiti zamore. Naša, poprejšnja leta zelo zanemarjena cerkvena poslopja, osobito pa farna cerkev, in še bolj zanemarjevana božja pot povzdignila se je v teku tega leta tako, da bi človek bil primoran na storjenje kakšnega čudeža misliti, akoravno bi bil še tako neveren. Poprej zelo zapuščen, ve-

lik in lep farovž so pustili naš g. župnik znotraj popolnem prenoviti in zmalati, da kakor se je človek poprejšnja leta nerad va-nj vstopil, tako mu zdaj radosti srce utripa, ako ima kaj v njem opraviti. To provzroči ne samo olepšanje farovža, nego tudi jako ljubeznjivo in prijateljsko obnašanje našega vlč. g. župnika proti vsakemu človeku. Naš sedajšnji g. župnik so koj po prihodu privabili imenitnega cerkvenega slikarja g. Tomaža Fantoni, s katerim sta se pogodila, za koliko bi se dala cela cerkev preslikati. Omenjeni gospod jo je res z raznimi, tukaj prigradivšimi se čudeži in drugimi sv. podobami in slikami tako okrasil, da si človek v teku tako kratkega časa ne bi mogel, osobito pri tej velikosti in visokosti cerkve, misliti, da je kaj takšnjega in za tak denar mogoče. Bodi mu s tem najpristrčnejša zahvalnost izjavljena, ter se ob jednem vsem p. n. cerkvenim predstojništvom najtopleje priporoča. Pa to še ni vse, da je cerkev s slikami vsa okrašena, nego v teku tega leta, so se preslikale tudi obe kapelici na pokopališču, kateri ste ljudem jako priljubljeni in kateri je poprej mislilo se, podreti ali zapustiti ji. O neumnost! Potem smo dobili novi jako lepi tlak, kateri je vložen po celej cerkvi, novo, veliko bandero, po kateri so prejšnja leta ljudje zastonj zdihovali, orglje so popravljene in prestavljene, ter nova jednako velika omara za nove druge orglje postavljena in tako še drugih reči, katerih vseh niti omenjati ne morem, je bilo to leto cerkvi v olepšanje in v povišanje božje časti storjeno. Vse to so naš velespoštovani in obče priljubljeni gornje-graški velečastni gosp. dekan Lovro Potočnik, zgoraj omenjenega dne, z veliko slovesnostjo blagoslovili, ter nam z ginjačimi besedami pomen današnjega dne, posebno pa pomen posameznih slik razložili, po katerem govoru so potem veliko sv. mešo služili. Žal, da nas nista mogla dva druga povabljeni vlč. gg. radi neke neljube opasnosti s svojo navzočnostjo počastiti; iz srca smo ju obžalovali a se ob jednem radovali, da se jima ni večja nesreča zgodila. Konečno naj bo vlč. g. dekanu in g. kaplanu gornje-graškemu za njihov trud, našemu preljubeznjivemu vlč. g. župniku za njihovo izvanredno požrtvovalnost in vsem domačim ter sosednim župljanom najpristrčnejša zahvalnost za njihovo veliko radodarnost s tem javljena, s pristrčno željo, naj Vam Bog vsem v rajskem veselju vse to obilo poplača!

Jaka Savinšek.

Od Sotle. (Naša prihodnjost.) Vsi slovenski listi naznanjajo, kako nevarno društvo da se snuje v Gradci, namreč da mislijo zadolžena posestva kupiti in na-nje svoje nemške somišljenike nastaviti in tako našo lepo domovino podjarmiti, rod slovenski pa uničiti. Česar ne morajo s šolo in z nemškim šulverei-

nom doseči, to mislijo s tem društvom, ki so ga krstili „Südmark“. Bog vedi, kaj si bojo še vse izmislili ti naši nemški bratje! Da do tega pride, kar se nam obeča, to je lahko mogoče, ker smo premalo pazljivi. Vem se dobro spomniti, bilo je pred deset leti, ko se je trsna uš prikazala in so mnogi rekli, saj ne bo ta mala živalica vsega vgonobila in kaj je zdaj? Vsi vinski hribi so prazni, ravno tako zamore to društvo, čeravno zdaj še malo, s časom zna pa le nevarno postati. Kakor se sliši, bo to društvo podpiralo sebi naklonjene trgovce in rokodelce in tudi gotovo ne bo pozabilo tistih strastnih županov, kateri so že davno pozabili, da se od slovenskega kruha živijo. Njega jim pač le slov. kmetje pridelujejo, ne pa Nemci, ktere mnogo cenijo. Da bo pa tam to društvo veliko lažje si pridobilo trdno podlago, kjer že zdaj samo nemški veter brije, to je očitno. Druga krivda je pa to, ker kmetje so že daleč v dolgove zabredli, večina je dolžna nemškim hranilnicam in ker so slabe letine, pa še obresti ne morajo plačevati. Tako pride pa posestvo na prodaj in kdo je prvi upnik? Hranilnica in tako pride društvo „Südmark“ do kupčije. Druga slabost nas kmetov je, ker smo v dobrih letih dolgove nepremišljeno delali in zdaj v slabih pa plačevati ne moremo, in to dobro pozna „Südmark“. Tretja slabost je nas kmetov, da prehitro vsakemu zaupamo in se mu na limanice vsedemo, kakor hitro vidimo, da je malo boljše od nas oblečen in si zna po nemško jezik sukati, tedaj ga že mnogo cenimo in mislimo, ta vse ve, ta je učen, pa še znabiti šest božjih resnic ne zna, ali proti veri je dovolj učen. Četrta zelo huda slabost je pa to, da se za vsako malo reč tožujemo, bližnjega žalimo, sebi čas tratimo, drugim pa tako palače stavimo in našim potomcem grenke ure navijamo. Peta slabost je naša predobra volja, da preradi in prepogostokrat zahajamo v krčme, tako da se nam s časom dolgi čas doma vidi. Ne mislite pa, da je pisatelj teh vrst sovražnik vinca, tudi on se posluži rad slovenske pesmi: „Jaz in poliček se rada imava, — Če glih naj' sovraža cel svet, — Se rada za mizo podava — In začneva pet.“ — Človeku, ki celi teden težo dela prenaša, iz srca privošim, da si ga pritegne v nedeljo malo, naj si trudne ude pozdravi. Samo tisti lepi nauk nekega očeta naj ne pozabi, ki je svojega sina učil: Nikdar nikomur vsega ne zaupaj, na vinsko bratenje se malo zanašaj in nikdar „zdrave Marije“ v krčmi ne moli! Kdor veliko po krčmah poseđa, njega lahko vsak prevari in dom ga več ne veseli. Vino je že mnogo ljudi zmotilo, da so pozabili na vero in dom, posebno ako je krčmar brezverec in nemškutar. Izlasti so nevarne krčme, kjer je krčmar župan, zagrizen sovražnik vsega, kar je narodno. Varujmo se jih!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V torek, o godu Nj. veličanstva svitle cesarice, vršila so se po vseh katol. cerkvah več ali manj slovesna sv. opavila za blagor presvitle gospé, v dvorni kapeli v Gödöllö pa v pričo cesarske rodbine. — Mestni župan na Dunaji, Edvard Uhl, je odložil svojo častno službo in pravi se, da najbolj za to, ker ni bil več po volji liberalcev in judov ter so mu vsled tega metali polena pod noge, kjer so le mogli. Njegov naslednik postane brž dr. Prix, mož, ki se mu očita, da je freimaurer. — V nedeljo se konča posvetovanje avstrijskih škofov na Dunaji. Daj Bog, da ne ostane njih glas brez uspeha. — Iz razprav štaj. dež. zbora v Gradci se razvidi, da ima dežela 6,076.338 gold. stroškov, prihodkov pa 3,701.898 gold. in primanjkuje ji po takem 2,373.490 gld. — Isti dež. zbor je sklenil, da se na nastavi nov uradnik „dež. nadzornik gasilnih društev“. Čemu da je kje njega treba, tega človek ne umeje prav. Posl. dr. Srnec in Vošnjak sta tudi ugovarjala zoper tako službo, toda bilo je brez uspeha. — Čudne reči se godé po Koroškem. Znano je, da je družba sv. Cirila in Metoda izdala nekaj lepih knjižic in Bog zna, kaj se kje c. kr. gosposki v njih ne dopada, kajti na njeno povelje stikajo c. kr. žendarje po slov. kmečkih hišah in kjer dobé katero teh knjižic v roke, hitro jo spravijo v svojo malho. — V Ljubljani so dozidali novo bolnišnico za otroke ter so jo v torek slovesno blagoslovili. — V nedeljo in v ponedeljek bilo je v Postojini več nemških častnikov ter so si ogledali ondašnjo jamo. Tudi pruski princ Henrik je bil v njih vrsti. — V Gorici se še vedno tepó Slovenci med seboj v predalih „Soče“ in „Nove Soče“. Mi ne poznamo vseh uzrokov tega prepira, to pa je gotovo, da dobička ne bodé iz njega nič za slov. ljudstvo. — Dr. Tonkli je predlagal v dež. zboru, naj se prosí c. kr. vlada za podporo tistim posestnikom, ki živé od vinogradov pa jim jih je trsna uš ali pa tudi strupena rosa vničila. — Iz okolice Trsta pride vsled novih volitev v dež. zbor samo četero slovenskih poslancev, dva pa sta lahonska. Slovenci so po takem za enega poslanca na slabšem, kakor je bilo doslej. — Slov. otroški vrt so odprli v Trstu zadnji torek in se je vanj vpisalo veliko otrok, več, kakor so jih mogli vsprejeti. Naj jih vzgoji v verne, čednostne, narodne može in žene! — Isterski dež. zbor je končal svoje delo, v zadnjih sejah pa ni bilo več slov. poslancev. — Škofu dr. Strossmajerju v Djakovem je poteklo 40 let, odkar drži višjepastirsko palico v svojih rokah. — Dež. obrtno šolo v Zagrebu bodo spremenili ter bosta poslej dva oddelka: za delalske učence in pa za pomočnike. — Na Ogerskem delajo

mladi in stari Madjari na to, naj se pusti L. Kossuthu pravica ogerskega državljana, da si biva že veliko let na tuji zemlji. Za vlado je to sitno, a skorej ni dvoma, da jim vstreže. — V Vadovicah, v Galiciji, vrši se sedaj sodba zoper 65 mož, iz velike večine so sami judje; krivi pa so velicij goljufij nasproti ljudem, ki so jih zapeljali, da so se izselili v Ameriko. Na tožnji klopi je celo nek c. kr. okr. glavvar in več žendarjev. Za juda pač ni vrat, da ne vleze skozi nje!

Vnanje države. Pri sv. meši papeža Leona XIII. je bilo zadnje soboto 1200 francoskih delalcev. Ko so sv. Oče potem šli blagoslovljaje skozi njih vrste, klicali so delalci: Živio papež in kralj! — Iz Italije selijo se ljudje vsako leto v večjem številu v Ameriko; to je žalostno znamenje siromaštva, ki si ga tudi vlada ne prikriva več, ali pomoči še ne pozna nobene. — Novi francoski drž. zbor si je izvolil za predsednika Floqueta; le-ta je bil svoje dni že večkrat minister, odkar imajo Francozje republiko. V sedanjem zboru se bojda nič ne spremeni drž. ustava in tudi država ne loči se od cerkve. — Sedanja vlada v Angliji dobiva strah pred volitvami, ki se vrše prihodnje leto, kajti lahko se izgodi, da dobi stranka Gladstona večino in tedaj bije sedanji vladi zadnja ura. Za katol. Irce bilo bi pač to veselo, kajti Gladstone je za to, da dobi irsko ljudstvo že vendar enkrat vsaj nekaj svojih pravic. — Nemški cesar se je vrnil v Berlin in sedaj utegnemo izvedeti, kaj da je cesar dosegel na svojem dolgem potovanju. Po naših mislih ne bode to veliko. Da ne sme še dalje živina se vpeljevati iz sosednjih držav v Nemčijo, na to silil vlado skrb za zdravje domače živine. Tako trdi minister Bötticher, drugi pa imajo o tej prepovedi druge misli. — Podoba je, da se srdi Rusija zadnje čase zopet na naše cesarstvo in sicer za voljo Bolgarije. Rusom se dozdeva, da Avstrija podpira princa Koburškega v oni nesrečni deželi ali mu daje vsaj potuho. No v tem menimo, da pač ne dela Avstrija posebno velikih reči. — V Srbiji se povrača polagoma trezniše mišljenje in za to so ondi bolj prijazni Avstriji, kakor so bili doslej; po vsej pravici, kajti Avstrija je bila in ostane vselej prijateljica tej mladi kraljevini. Kralj Aleksander ne sme k svoji materi, kraljici Nataliji drugače, kakor če mu to dovoli Ristić in le-ta ne sme tega, dokler ne vpraša Milana, naj je ta tudi Bog zna, kje. To je čudno življenje! — Turški sultan je bojda jako vesel, da ga je nemški cesar obiskal, ali k zavezi Nemčije, Avstrije in Italije ne pristopi Turčija, temveč si obdrži še za naprej proste roke. — Egiptu, v nižji Afriki, preostane vladi prihodnje leto v kasah 4½ milj. Srečna dežela! — V Braziliji, v južni Ameriki, vzdignil se

je general da Fonseca v glavnem mestu zoper cesarja don Pedro ter je vsklical republiko pod imenom: „združene države Brazilije“. Cesarja in njegovo rodbino pa so spremili na ladijo, naj ga popelje v Evropo. Fonseca dela po naročilu freimauerjev in upamo, da prejme kedaj tudi od njih plačilo, ki mu pristojta.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

Marca l. 1548. je umrl župnik Pankracij Feldner in sledil mu je

23. Peter Lubše. Rodom Braslovčan bil je od Lavantinskega škofa Lenarta posvečen na kvaterno soboto: „Intret“ l. 1516. v subdijakona, v soboto: „Sicientes“ t. l. v dijakona, na veliko soboto t. l. pa v mešnika.¹⁾ L. 1531. je bil kaplan bratovščine presv. rešnj. Telesa in naše ljube Gospe v Ptuj ter je vladi poročal, da je ova bratovščina imela podložnike v Ptuj, Polički vesi, pri sv. Lovrenci na Dravskem polji, na Pohorji, v Žamajcih, Jirševcih in pri Turnišah.²⁾ L. 1541. je postal beneficijat pri altari sv. Andraša, l. 1548. pa župnik v Ptuj.

Kot tak je naveden v listini od dne 16. maja l. 1550. Z njo javlja, da je za župnijo sv. Lovrenca v slov. gor., katera je bila vsled smrti župnika Andreja Vorsteterja³⁾ izpraznjena, prezentiral Martin Kraliča, duhovnika Zagrebške škofije. Podpisan je: „Petrus Lubse, parrochialis ecclie s. Osbaldi, Martiris, oppidi Pettau rector sive plebanus“.⁴⁾ Po tem takem stanovan je tudi on pri sv. Ožbaldu zunaj mesta. Župnikoval je najbrž do l. 1561.

Vedno rastoči protestantizem delal je tudi Solnograškemu nadškofu Ernestu, da si ni bil duhovnik,⁵⁾ velike skrbi. Zato je 13. nov. leta 1548 sklical cerkven zbor v Solnograd. Vdeležili so se ga Janez, škof Sekovski, Filip, škof Lavantinski, Amand, opat Admontski, Janez Fein, višji dijakon na gornjem in spodnjem Štajerskem in več drugih. Obravnavali so takratne žalostne razmere ter se posvetovali, kako bi se dala splošnja popačenost, osobito pri duhovščini

¹⁾ Zapisnik ordinacij Lav. škofije.

²⁾ Deželni arhiv v Gradci.

³⁾ Andrej Vorsteter, rodom Ptujčan je bil od Lavantinskega škofa Lenarta posvečen v soboto: „Veni et ostende“ l. 1511. v subdijakona, v soboto: „Intret“ l. 1512. v dijakona, v soboto: „Sicientes“ t. l. pa v mešnika. Potreben „titulum mensae“ mu je dal župnik Ptujski, Jak. Radkerspurger. Pri sv. Lovrencu v slov. gor., kjer je že čez 20 let župnikoval, dogotovil je sedanjo, v gotičkem slogu zidano cerkev, katero sta bila njegova prednika Reher Urban in Montanus Matej staviti začela.

⁴⁾ Izvirna listina na pergamentu v knezošk. arhivu v Mariboru.

⁵⁾ Muchar, VIII., 530.

odpraviti. Pa dotični sklepi od dne 28. febr. l. 1549. so ostali brezuspešni, kajti protestantski deželni stanovi so takim in enakim naredbam vsikdar z vsemi močmi nasprotovali.¹⁾ Vsled tega se je krivovera sem ter tje tako vkoreninila, da je po letu 1552. morala po nekaterih krajih procesija s presv. rešnj. Telesom prenehati in po delavnikih sv. meša izostati. Vlada je sicer l. 1554. razposlala po vseh deželah Kanizijev katekizem ter dajala različne ukaze, a zaradi vedno pretečih Turških navalov si ni upala, proti upornim plemenitašem strogo postopati.²⁾

L. 1561. je župnijo Ptujsko prevzel

24. Gašpar Unhold. Zapisniki ga hvalijo kot vestnega in za blagor svojih ovčic vnetega pastirja, ki je v Ptujki preživel marsikatero grenko uro ter je zaradi dolgov moral l. 1580. rezignirati.

Smešnica 47. Dva soseda sta kupila skupaj kravče, da jo izpodredita, potem pa se delita z njo. Vsak je dobi polovico. Čez nekaj tednov pa reče eden njiju: „Sosed, kravče je dovolje debelo; jaz si vzamem jutri svojo polovico, ti pa rediš še lahko, če ti je za to, svojo še dalje!“

Razne stvari.

(Cesarjevo darilo.) Presvitli cesar je odločil za pogorelce v Starošincih, iz župnije Cirkovske na Dravskem polju, 1000 gl. iz lastnega premoženja.

(Mil. knezoškof.) V torek so se mil. knezoškof odpeljali na Dunaj, kjer se vrši posvetovanje škofov, kar jih biva v Avstriji takraj Litave. Kolikor se sliši, vrnejo se naš mil. knezoškof prve dni prihodnjega tedna sopot v Maribor.

(Drž. zbor.) Lastnoročno pismo svitlega cesarja sklicuje drž. zbor na dne 3. decembra na posvetovanje.

(Dež. zbor.) Štajarski deželni zbor v Gradcu je dovršil svoje delo že v torek, dne 19. novembra. Kakor je bil začel svoje delo, tako ga je končal po šestih letih — ne na veselje slov. ljudstva. Dež. glavar, grof Wurmbbrandt je to sam nekako čutil, ko je sklenil zborovanje. S potrjim srcem je rekel: Mi čutimo tudi za spodnji Štajar! Mogoče, toda to je vidno, da štaj. dež. zbor ne dela nikjer za ljudstvo, ki prebiva na spodnjem Štajarju.

(Družba sv. Cirila in Metoda) za sv. Lenart in okolico v slov. gor. zboruje dne 24. novembra t. l. v Gornjih Žerjavcih pri g. Janezu Sirku po tem le dnevnem redu: a) Po-

zdrav predsednika; b) poučni govor; c) poročilo denarničarja; d) razni nasveti in predlogi. Vsi č. udje in oni, ki želijo k naši družbi pristopiti, vabijo se najuljudneje, da se prav v velikem številu vdeležijo zborovanja.

Načelnništvo.

(Iz Senarske) pri sv. Trojici se nam javlja, da je dne 16. t. m. pri občinskih volitvah zmagala narodna slov. stranka. K tej zmagi sta mnogo pomagala vrla kmeta iz spodnje Senarske Lubec in Križan. Hvala tedaj njima in vsem drugim, ki so stali, kakor trdne skale, za našo narodno stvar.

(Dež. zavarovalnico) sklenil je štaj. dež. zbor vstanoviti, ako visoka vlada pritrdi njegovemu sklepu. Kar se tiče nas, ki živimo na slov. Štajarji, prosimo lahko Bogu, naj ne stori vlada tega nikoli, dokler ostane dežela v rokah liberalcev.

(Zabava.) Slov. čitalnica v Mariboru je bila zadnje nedeljo priredila slovesni večer v svojih prostorijah in sicer na čast č. gostom iz dežele, ki so prišli k intronizaciji mil. knezoškofa. Kakor se nam javlja, bilo je mnogo gostov in zabava v resnici slovenska, katoliška.

(Odpoved.) Vodja vinorejske šole pri Mariboru, g. H. Kalmann, vložil je prošnjo pri dež. odboru, naj ga pusti iz njegove službe. G. Kalmann ni bil naš mož nikoli, vendar pa obžalujemo, da odide iz svoje službe, kajti če ne gre na tej šoli prav, tega ni toliko on kriv, kolikor gospôda pri dež. odboru.

(Najvišje potrjenje) sta dobila gg. Ivan Kukovec, kot. načelnik in Anton Šlamberger, kot njegov namestnik v Ljutomerskem ter gg. dr. Jos. Gorički, kot. načelnik in Vincencij Steinbrenner kot njegov namestnik v Gornjeradgonskem okr. zastopu.

(Izločitev.) Dež. zbor je v svoji zadnji seji vzprejel načrt postave, vsled katere se smeta mesti Ptuj in Celje, ki imata lastno ustavo, izločiti iz okr. zastopa. Bravo!

(Pasji zapor) imamo v Mariboru na tri mesece in sicer za to, ker se je bil v mesto pritepel pes, ki je imel vsa znamenja za to, da je bil stekel.

(Nova pošta.) V Šmartnu pri Gornjem Gradu začne se dne 1. decembra nova pošta in ima svojo zvezo vsak dan s pošto v Gornjem Gradu.

(Šiba v šoli) služi dobro v Prusiji in nihče ne misli tam na to, da se naj odpravi iz šole. Strahovanje ni nikoli otroku na škodo; dokler ne presega mere, pa je pri nekaterih celo potreba in škoda je za-nje, če ga ni, ke-dar jim ga je treba.

Loterijne številke:

Trst 16. novembra 1889:	31, 62, 89, 46, 13
Linc „ „	20, 57, 80, 39, 61

¹⁾ Tisti, VIII., 503 in A. J. Caesar, Staat- und Kirchengeschichte des Herz. Steier, VII., 115.

²⁾ Muchar VIII., 523.

Kuharica

išče v farovžu ali drugem krščanskem hramu službo. Več pové uprav. „Slov. Gosp.“

Prodajalnica z mešanim blagom

na Ptujski gori pri Ptuji, kjer je velika božja pot, in sicer štacuna, 3 sobe, 2 kleti, kuhinja, magacin, hlev za 4 glave, kuhinjska vrt, ograda s 60 drevesi žlahtne sorte, 6 plugov zemlje in pohištvo za štacuno se proda po ceni. Več pové

Anton Sicherl, 1 3
v Spodnji Polskavi, via Pragerhof.

Oznanilo.

Več tisoč jabelčnih in hruškovih divjakov, tisoč po 10 gld. Kutne (podloga za hruškove pritlikovce) 100 po 3 gld., tudi več 100 jabelčnih in hruškovih pritlikovcev à 30 kr. se dobi pri

Franc Pišek-u,
posestniku v Hotinji vesi
(Kranichsfeld.)

3-3

V službo organista stopiti želi izučen, neoženjen organist, z novim letom. Več pové upravništvo „Slov. Gosp.“ v Mariboru. 3-3

Mežnar in organist,

kateri je ob enem tudi mizar in zna orglje popravljati, išče službo. Več pové upravništvo „Slov. Gosp.“ 2-3

Občinski tajniki

in druge olikane, zanesljive osebe, katere pridejo pogosto z ljudmi v dotiko in si hočejo poleg svoje službe še kaj zaslužiti, naj se oglašijo pod naslovom: G. A. G. 1. 867, Graz, poste restante. 6-10

Malokdaj se da v najem tako
dobra prodajalnica.

Svojo dobro lepo in veliko prodajalnico z mešanim blagom, katera je v velikem obrtniškem kraju na Koroškem, dajem takoj v najem. Zaloga blaga se dobi za nakupno ceno. Treba je 6000 gld. gotovega denarja. Pisma z naslovom: „R. N. N. 2340“, se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Gosp.“ 2-3

Orgljavec in cerkovnik,

oženjen, išče službe pri cerkvi, kjer bi zamogel gojiti cecilijansko petje. Izučil se je ter skušnjo naredil z dobrim vspehom v cecilijanski šoli v Ljubljani. Naslov: Cecilijanec, pošta sv. Benedikt v slov. gor. Poste restante.

Na prodaj!

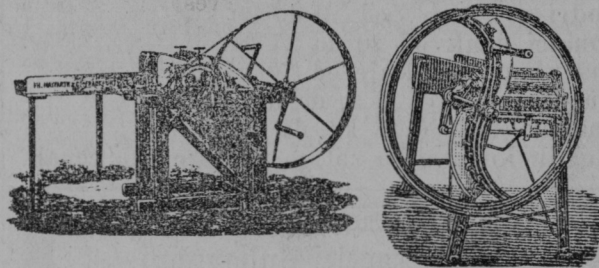
Iz moje pivovarne prodajo se po izredno nizki ceni te-le reči:

- I. Ležeči strop na par, z močjo 10 konj, s kotlom in z 2 vgrelicama, v čisto dobrem stanu, iz tovarne „Schulz & Goebel Wien“.
- II. Razni prepuštilni deli.
- III. Globoka studenčna sesaljka z dvojnimi cilindrom.
- IV. Dve veliki železni zbirnici, skorej še novi.
- V. Kadi z 20 in 4 hl. obsegom.
- VI. Sodovi od 6 do 35 hl. obsega.
- VII. Amerikanska ledenica za okoli 220 voz leda, 15 minut iz mesta, še le 2 leti stara, in še je torej popolnem za to, da se pre-stavi.
- VIII. Dva težka voza.

V Celji, dne 5. novembra 1889.

2-3

Karol Mathes.

P. n.

Dovoljujem si vljudno naznaniti, da zastopam dve veliki fabriki za različne kmetijske stroje, kakor mlatilnice, slamoreznice, žitočistilnice itd.

Omenjene stroje prodajam po zelo nizki ceni, pa tudi na obroke ter jih razpošiljam na vsako železniško postajo na Štajarskem, Koroškem in Kranjskem franco.

Za gornjo Savinjsko dolino imam na Ljubnem veliko zalogo tacihih strojev.

Vsacega zagotovim poštene postrežbe.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Xav. Petek,
trgovec in posestnik na Ljubnem
Savinjska dolina. 4-5

ILUSTROVAN
NARODNI KOLEDAR
za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni tiskarni“ in v bukvar-
nah **J. Giontini-jevi** in **M. Gaber-jevi** v
Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah.

Cena 45 kr., po pošti 50 kr.

Vsebina: Popolen kalendar, koledar, kateremu so pride-
jana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje:
Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Voj-
vodina Kranjsko: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki,
deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, c. kr.
notarji, advokati itd. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzo-
javni cenik. Lestvisa za pristojbine kolekov. Sejmi na
Kranjskem. — Zabavni del: Naši zaslužni možje. Božja
pota Slovencev. V noči Rusak. Ogled po svetu. Dogodki
v Srbiji. Razstava v Parizu. Boulanger. Orientalna želez-
nica itd. Smešnice. — Naznanila. 5—5

Karl Soss „k kmetu“ 3-3

v **Graškem predmestju št. 9**
v **Mariboru**

priporoča za zimsko dobo svojo veliko zalogo.

Vatmol od 45 do 80 kr.

Vatmol-barhent od 10 do 22 kr.

Valari-barhent od 20 do 27 kr.

Kariran barhent od 15 do 25 kr.

Modri „ od 10 do 20 kr.

Domači druk od 20 do 27 kr.

Raševina za suknje od 70 kr. do fl. 2·25

Zimska roba od 1 fl do fl. 3·50

Kašmir črni od 28 kr. do fl. 1·10,

odej in koc veliko zalogo po najnižjih cenah.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v na-
pravo cerkvenih posod in orodja iz
čistega srebra, kineškega srebra in
iz medenine najnovejše oblike, kot

**monstranc, kelihov,
svetilnic, svečnikov**

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim go-
tovo vsakega naročnika, bodisi da se delo
preпусти mojemu ukusu, bodisi da se mi
je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognju
pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki
naj mi blagovolé poslati iste nefrankovane.

Teodor Slabanja, 4—24
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Harmonij

s štirimi oktavami, 2 leti star z dvema me-
homa in s čistim glasom po nizki ceni za 28 fl.
Kje, pové uprav. „Slov. Gosp.“

Priporočba.

Več tisoč lepih 4—5 letnih sadnih
drevesc najboljih vrst, priporoča po nizki
ceni **Jože Janežič** na Bizeljskem pri
Brežicah.

Občinski zastopi in šolska vodstva dobijo
cepiče zastonj. 2

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsako-
vrstne sprave za pisanje in solo,
šolskih in molitvenih knjig
na drobno in veliko.
Naročajo se tudi lahko osti modni listi avstrijski in 35
vznemaj, ilustrirani časopisi.

Andrej Platzer,
popravlja vsake vrste knjig za trgovce, knjige
za tovarne, papirnaté žaklje in zvitke, papir iz
slame, za loščenje in zavrtke.
Novosti
posebno pisma za gratulacije, karton, svilnat
in katunov papir v krasnih barvah
po izredno nizki ceni.
Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.

Pravo francozsko žganje (cognac).
Kaj je pravo francozsko žganje?

ZAKONOM ZAŠLIČENA MARKA.

Iz francozkega in južno-
štajerskega jakega moč-
nega brskega vina izer-
pljen alkohol, pod ime-
nom „cognac“ zdravniški
priznано dietično, duh
in telo oživajoče slastno in
zdravilno sredstvo. Kaj
se dobi navadno mesto
takega zdravila? Navadno
žesto s soljo pomešano,
ktere upliv na telo je, če
je škodljiv, jednak ničli.
Če vsa vprabljena sred-
stva proti ischias, rev-
matizmu, živčanim bo-
leznim, izpadu las, pro-
stinu, trganju v udih,
ohromenju, ranam vsake
vrste, boleznim v glavi
in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki bolestenik
iz južnoštajerskega znamenitega Konjčkega, lastno priprav-
jenega vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo
francozsko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z.
Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodcu bo-
lanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. stek-
lenic pošiljajo se franco brez daljših stroškov.

BENEDIKT HERTL
veliki posestnik na graščini Gelič pri Konjicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 47. šte. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

21. novembra.

Štev. 11.

Vabilo k II. letnemu obč. zboru.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajar bode po odborovem sklepu imelo 8. dan decembra t. l. popoludne ob 3. uri v tukajšnjem šolskem poslopji svoj drugi letošnji zbor po naslednjem obravnavalnem vspredu:

1. Poročilo ravnateljstva in sicer:

a) o društvenem delovanju,

b) o društvenih računih.

2. Volitev novega odbora.

3. Poduk o sadjarstvu s posebnim ozirom na opravila in potrebe v tem času v drevesnici, sadunosniku in pri sadji.

4. Posvetovanje o tem, kako naj bi se udeleževali deželne razstave v bodočem letu v Gradci.

5. Posamezni nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

V Št. Jurji objuž. žel. dne 10. nov. 1889.

V. Jarc, tajnik.

Dr. Ipavc, ravnatelj

Sadjereja in česa je potreba, da nam bode koristna.

(Spisal Fr. Matijašič.)

(Dalje.)

Vendar pa, če smo bili še tako marljivi v obiranju goseničnih zalog po zimi in v zgodnji spomladi, vsikdar bode še treba meseca maja si skrbno pogledati drevje in gosenice, ki se v tem času na drevju nahajajo in mu škodujejo, obrati in pokončati. Le, ako bodo vsi posestniki več let zapored skrbno opravljali ravno naštetega dela, bode se še le nadjati časov, da nas gosenice ne bodo tako hudo več nadlegovale. Vsakako bi pa morala biti prva skrb ljudskih zastopnikov, skrbeti za to, da bi se izdala postava, katera bi naložila vsakemu gospodarju pod kaznijo dolžnost, pridno gosenice obirati s svojega drevja, ker le tedaj, ako bi se ta postava tudi izvrševala, se ve, da s pomočjo predpostavljenih oblastij, le tedaj bode sadjereja počela biti tudi znesljivo plodonosna, med tem, ako se to kmalo ne zgodi, bodo ljudje, ki so se sedaj sicer otoplili za njo, zopet omrzeli. Tudi, kar se tiče škode, ki se drevju prizadeva od malopridnih ljudi, mogla bi nas boljše varovati ostra postava, kakoršnje pa še dosedaj tudi nimamo.

Vse omenjene priprave in dela so tedaj

neobhodno potrebne, ker je drugače zelo dvomljivo, ali drevo sploh doseže starost, v katerej počne roditi, in tudi, če ga še tedaj pustimo brez skrbi, še takrat nam mora tako ohirati, da na sad sploh ne smemo niti misliti. Drevo namreč zahteva po pravici tudi goje, čeravno je v tem zadovoljnejše, kakor druge gospodarske rastline.

Če smo pa za drevje dobro skrbeli, imeli bomo lepo, zdravo in rodovitno drevje, in le zdravo in dobro rejeno drevo je v stanu, nam lepo in vrednostno sadje roditi.

Ako smo dosegli to, ostane nam še eno zelo važno delo, namreč: trganje sadja.

Trganje sadja je za one sadjerejce, ki svoje sadje sveže prodajati hočejo, neizmerne važnosti, ker tako, sveže pokupljeno sadje je večjidel namenjeno za odpošiljanje v oddaljene kraje. Za to svrho pa velja samo popolnoma zdravo sadje; ako je le količkaj ranjeno, pa kmalo počne gnjiti. Tudi si vsak kupec dobro zapomni, kje je pobito sadje kupil, ter posestnik, kateri mu ga je podal, sme biti gotov, da svojega sadja prihodnjič ne bode tako lahko več prodal, ker en kupec to pove pri prvi priložnosti svojim tovarišem. Treba je tedaj vse sadje, ki je namenjeno za prodajo v svežem, bodi-si v malem ali velikem, z roko trgati. K temu delu pa trebamo raznih priprav, in te so: lestvice in jerbasi ali košarice.

Lestvice morajo biti iz lahkega lesa, da se lahko prenašajo iz enega mesta na drugo; morajo biti tudi zadosti dolge, da sežejo tudi do najbolj oddaljenih vrhov. Na zunanji strani vrha je večjidel jako težko sadje pri trganju doseči. Ako se prisloni lestvica od zunaj na vrh, potisnejo se pod obiralčevo težo vrhne veje skupaj, in mnogo, posebno drobnih vejic, se potere. Da se to ne zgodi, naj se napravijo posebne podpore za lestvico. Take podpore obstojé iz dolgih drogov, ki so na spodnjem, debelem koncu ošpičeni, a na zgornjem imajo železne kljuge narobe nasajene, tako, da nekaj dobijo skoraj podobo dvorogljatih senskih vil ali kake sohe. Takih podpor potrebujemo za eno lestvico dve, ki se rabita na tak način, da se postavita križem, tako, da lestvica samo na njih sloni. To je tako praktična priprava, da njo morem z dobro vestjo vsakemu priporočiti.

Košarice za nabiranje sadu ne smejo biti

prevelike, da pri delu ne postanejo nerodne. Na znotranji strani morajo biti s platnom povlečene in izpolitrane, tako, da se sadje ne more tiskati.

Vsak sad se mora pojedino in pazljivo z roko odtrgati, da se ne poškoduje.

Kedaj je pa čas sadje trgati?

Odgovor je kratek: kadar je zrelo. Dobro, kedaj je tedaj sadje zrelo? Na to vprašanje se že ne da tako na kratko odgovoriti. V obče se more reči, da je sadje zrelo tedaj, kadar se sadni pecelj od vejice, na katerej visi, odtrga, ako se sadú na lahko dotaknemo. Pozna se zrelost tudi na karakteristični barvi dotičnega sadú, ki pa se ravna po sorti, h katerej pripada. Vendar pa se rano sadje mora trgati malo prej, kakor je popolnoma zrelo, ako ga hočemo delj časa hraniti. Nasprotno zopet, naj se pusti zimsko ali pozno sadje, kolikor mogoče dolgo časa na drevju, vendar pa ne tako dolgo, da bi ga našli mrazi na njem, ker bi mu ti škodovali; tudi ni dobro, če listje prej odpade, kakor smo sadje potrgali. (Konec prih.)

Svinje in uzroki njih bolezni.

Večkrat smo že govorili v teh listih o svinjah in njih bolezni. Rekli smo v tem vselej, da jih je kriva največkrat nesnaga pri hrani ali v hlevih. Čujmo še sedaj, kar se piše o tem v „Dol. Novicah“.

Prvo in najpotrebniše je, da je svinjak postavljen toliko na prostem kraju, da je v za-
tišji samo pred mrzlimi vetrovi, pred severjem in burjo. Ta žival, dasiravno je nečedna, potrebuje vendar snažnosti in za dihanje čistega zraka.

Ali večjidel je pod svinjakom vse mokro in še okoli svinjaka vse krog in krog smrdi, v svinjaku pa najbolj; to ne sme biti.

Pod svinjakom morajo biti kamenite plošče, in sicer mora biti tako narejen tak tlak iz kamenitih plošč, da visi od vseh treh strani proti sredi in ob enem tudi proti četrti strani, kjer so korita za prašiče, in sicer zato, da se vsa scalnica prešičev izpod svinjaka hitro in čisto odteka v gnojišče, katero pa ne sme biti blizo svinjaka.

Ako ni mogoče komu plošč dobiti, mor si pa na drugi način pomagati, da preskrbi svoje ščetinarje s snažnostjo in s čistim zrakom.

Kupi toliko opeke za tlak, da zamoreš pod vsem svinjakom narediti tak tlak, kakoršen je bil iz kamenitih plošč ravnokar nasvetovan. Prav močno razgrej ali še celo razbeli to opeko in potem jo obleci s katranom (črna smola za barke, s katero kovači razbeljeno železo pomažejo in oblečejo). Maži vso opeko od vseh 6 strani; dobro namazana opeka, v katero je katran zlezal, ti dobro nadomestuje

kamenite plošče zato, ker katran brani, da se opeka ne more vode napiti in potem po zimi ne zmrzne.

Ako ne dobiš take opeke, kuhaj nekoliko katrana z oljem, lanenim ali ogrščnim, primešaj dosti peska in naredi si iz te zmesi sam plošč za tlak, ali pa nabij to zmes tako pod svinjakom, da bodo tla takó visela, kakor je bilo že naznanjeno.

Tudi kupi železnega vitrijola (zelenkast je in ni strupen, višnjevi vitrijol pa je narejen iz bakra in je strupen, pa tudi veliko dražji je kakor iz železa narejeni vitrijol); za jedno žlico železnega vitrijola razstopi v litru gorke vode in vsaki teden po enkrat ali dvakrat z metlo odrgni to vitrijolasto vodo v tlak pod svinjakom, da ga dobro očediš. Ta voda vzame vse gnjile drobce in ves smrad izpod svinjaka.

Drugo, kar je treba pri svinjaki, da bodo zdrava stanovališča za ščetinarje, je to, da mora biti svinjak toliko vzdignjen od tál, da prešiči stojé notri vsaj poldrugi čevelj nad tlemi. Toliko prostora pa mora biti zato, da zamore sapa ta prostor pod svinjakom preprihati, tla osušati, in s tem ves smrad odprihati.

Tretje je, da skrbi za to, da se bo scalnica iz svinjaka hitro odtekala. Zato naj bodo tla v svinjaku narejena iz okroglih debelih kolov, kar je na Gorenjskem sploh v navadi, ne pa da bi bilo iz na štiri vogle obtesanih hlodov. Ako hočeš te okrogle kole bolj trpežne narediti, obleci jih s katranom.

Ako imaš svinjak tak, ti zlepa ne bo zbolelo nobeno sviné za „rdečo boleznijo“, dokler je v takem svinjaku. Toda redno ga ne moreš zaprtega imeti; kadar ga boš pa izpustil iz svinjaka, bo rilo najraje po gnoji na gnojišču in takrat se bo morebiti okužilo s kakšnim drobcem „rdeče bolezni“, ker se ti drobci, kakor učeni sumijo, najbolj mokrega gnoja prijemljejo, v gnojilobi plodijo. Zato bi bilo tudi vstreženo, ko bi z vodo, iz železnega vitrijola pripravljeno, vsaki dan gnoj škropil.

Ako tedaj tvojega prešiča vendar le „rdeča bolezen“ napade, odloči ga hitro od njegovih tovarišev. Vmivaj ga z vodo, katera je bila dobro z jesihom okisana, vsako uro. Piti mu daj kisle siratke, da bo blato mehko od njega šlo. Siratko kisló narediš, ako kiselo (strjeno) mleko premeteš, v loncu pri ognju zavreš, potem odmakneš lonec od ognja. Pusti ga v miru stati, da se vstoji, sir ti pade na dno, zelenkasta voda stoji vrh sira, ta voda je kislá siratka.

Potem vzemi smodnika kake tri žličice za kavo, vmeti ga z lanenim oljem, da se sprime kakor nekako mazilo, prilivaj po malem med metenjem svežega mleka, to je mleka „spod krave“, da bo precej redka pijača, in daj prešiču izpiti, ali mu ga vlij previdno, da ga ne

zadušiš. Namesto mu to vlivati, poskusi prej prešiča v to pripraviti, da bo sam kaj vzel in pocmokal, postavim, ponudi mu skvasenega testa, ali odrezljaj belega kruha, ki si ga z medom pomazal. Če sviné eno ali drugo vzame, boš ložej mleko s smodnikom nastavljeno v prešiča spravil. Ne samo pri „rdeči bolezni“, tudi pri pljučnem vnetju prešičev je smodnik z nekoliko lanenega olja v svežem mleku eden najboljših pripomočkov, eno najboljših zdravil.

Ako pa nobeno teh zdravil bolezni ne obrne na bolje, daj mu homeopatičnih zdravil; in sicer:

Če je prešič ves mrzel, t. j. če ima glavo mrzlo, rivec mrzel, ušesa mrzla, parkljice mrzle, in je samo na prsih, kjer je srce, še gorak ali še vroč čutiti, mu daj veratrum v šesti stanjšavi in vsake četrte ure po pet zrn, tako dolgo, da se prešič ogreje, kar se večidel zgodi v eni ali poldrugi uri ali v dveh urah. Kadar se ogreje prešič, potem dajaj po pet zrn samo vsako uro.

Ako v dveh urah ni še nič gorkote, poskusi še arsenik tudi v šesti stanjšavi. Ako to ne pomaga v dveh urah, poskusi veratrum v trideseti decimalni stanjšavi, katera je velikokrat bolje in hitreje delala in pomagala, kakor šesta stanjšava, in ako ni boljše v eni uri poskusi še arsenik v trideseti decimalni stanjšavi. Ako bi tvojega prešiča koze napadle, nimaš boljšega zdravila kakor je homeopatični veratrum od 6. do 30. stanjšave.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca v Prišlinu. (Slava slov. kmeta!) [Konec.] Z nova dvigne se častitljivi, 74letni starček Pečnjak, spominjajoč se slavljenčevih prijateljev iz prejšnjih časov. „Glej Miha“, pravi govornik, „med onimi stari prijatelji sem samo jaz navzoč, a glej in ne žaluj, množico novih prijateljev imaš!“ Za temi govori pa smo se pri kozarcu izvrstnega vina, lastnega pridelka g. Vizjaka, in pri izbornej postrežbi zabavali z raznimi pogovori med prijatelji in proslavljenecem. Gospodje pevci pa so popevali zdravice, umetne in narodne pesmi vzbujajoče slavljenecu marsikateri spomin iz mladih let. Neumorni so bili gg. pevci, med kojimi je g. Jerman očaroval poslušalce s svojim tenorom. Zopet govor. G. Miha Vošnjak proslavlja Vizjaka ne le kot pridnega gospodarja, ampak tudi kot odločnega narodnjaka, t. j. zavednega Slovenca, kateremu je ponos biti slovenske krvi, kateri je bil vedno v prvi vrsti onih narodnih kmetov, ki se s pogumom zbirajo pod bandero narodovih pravic. Tretji govor g. Pečnjaka velja pa mlademu Vizjaku, ki je še le v prvi mladeniški, zorni dobi. V vzgled stavi mu njega očeta, opominja, naj občuje z modrimi možmi, pametnimi tovariši, ogiblje naj se slabih družb. G. dr. Vrečko napiva

njega družici, ženi proslavljenčevi. G. doktor Dečko prečita pristrčno častitko, koju je poslalo „Sadjarsko društvo Rudolfovo“ od sv. Jurija ob juž. žel. kot pospeševalcu sadjarstva. Prišli ste tudi voščilni pismi od velečastite domače duhovščine g. župnika Jeretina in g. kaplana Tribnika, obžalujoč, da se iz opravičenih razlogov ne moreta udeleževati te slavnosti. Kaj bi človek rekel o govoru g. doktorja Hraševca, saj je dovolj prijal poslušalcem, razumništvu in kmetu. O domovini je govoril, pa tako velekrasno, da se nam je topilo srce. Tužno, pretužno dobo opisoval je, v katerej še je pred nekolikimi leti živela draga nam domovina, opozarjal nas na sedaj mnogo veselejši čas, čas radostnega upanja. Probuja se prosti narod! V istem smislu govoril je g. dr. Dečko, spominjajoč se v govoru očeta slov. Štajarcev, rajnega Št. Kočevarja, blagega spomina, ki je še tožil, da mora po 2—3 milje daleč hoditi, da najde prostega človeka, ki vé, da je Slovenec.

Oni žalostni časi so minoli, hvala Bogu! Čim zavednejši je človek gledé narodnosti, tem večje spoštovanje vživa pri ptujcu, pri našem hudem nasprotniku. G. M. Vošnjak opozarja slavitelje, da je bil g. slavljenec pomogel, da so Slovenci v okrajnem zastopu v Celju pred nekaj leti prvič zmagali v kmečki skupini, da so na joj propali nemčurji, a da je sedaj ves okrajni zastop Celjski v naših rokah, to je pa zasluga g. dr. Dečka. Z iskrenim „živio“ pozdravi občinstvo velezaslužnega prvoboritelja slovenskega. G. profesorja Žolgar počasti v imenu zbranih ljubeznivih gospá in gospic stavljenca z ljubkimi besedami. G. slavljenec odzdravlja na čast vsem Miham, ker so bili razuu njega še trije drugi navzoči. V imenu zbranega učiteljstva govorita g. župan in g. nadučitelj Vrečar. Čas poteka z brzimi koraki, ura bije devet in daljni gosti odpravljajo se počasi, popivši še šentjanževca, želeč g. jublantu mnogo, mnogo let, da bi se vresničevale vse besede in voščila, ki so jih izraževali govorniki s toliko iskrenostjo. Tako časté odlični narodni prvoboritelji slov. kmeta, ki spoznava svojo narodnost očito in odločno. V visokej starosti uživali ste g. jubilent veselje kratkih, a srečnih trenotkov, katere so Vam pripravljali Vaši iskreni prijatelji in domača družina. Kako milo je bilo slušati Vašega mladoletnega sina Martina, ki je pozneje, žal, da ne pred prejšnjim mnogoštevilnim občinstvom govoril, kot zvest in hvaležen otrok svojemu očetu. Kar je govoril, govoril je iz srca, svedočile so njegove solze. Trepetal, bal se je za svojega dragega mu očeta, ki ga že težijo mnoga in težka leta. Nehoté silila Vam je, g. slavljenec, v spomin starost in nje teža. Spominjam Vas tu neke pesmi Luka Svetca, rodoljuba in pesnika s Kranjskega. V tej pesmi toži staro drevo in

kliče proti vetru: „Zakaj mi ti, zlobni veter, jemlješ zelenje, prelepo listje, ki je lepšalo moj vrh, mojo glavo? Pusti, oj pusti mi to lepo mladostno obleko! „A veter mu odgovarja: „Čemu toga, zakaj se žalostiš? Poganjalo si lepo listje in cvetje, rojevalo si sladek sad, storilo svojo dolžnost. Ne boj se častitljivec starosti, ta ti bodi v ponos!“ V imenu vseh Vaših častilcev kličem sklepaje svoje poročilo: „Bog dodeli Vam še toliko let, da praznujemo še jedno 25letnico, povečaj Božji blagoslov Vaši rodovini in hiši!“ V imenu slovenskega naroda pa izražam še željo: „Bog nam daj obilo tako zavednih kmetov — narodnjakov, kakor je Miha Vizjak!“ Streljak.

Iz Gotovelj. (Sadjereja.) V nedeljo, t. j. 13. vinotoka, se nam je oznanilo od občinskega urada, da bo imel v našej vasi ravno tisti dan, po popoldanskej službi božji, naš velezaslužni rojak gosp. Tomaž Grah, učitelj v Št. Juriji na juž. žel.; nauk v sadjereji. Naj mi bo toraj dovoljeno ta poduk vsaj površno opisati. Brž ko je ljudstvo iz cerkve razšlo, zbralo se je nepričakovano število vrlih kmetov, mladeničev in drugih prijateljev sadjereje v prostorih gostilne J. Kopriva. Po kratkem razgovoru pričela se je šola. G. učitelj nam je pravil, kako blizo je že strašna uničevalka vinske trte, namreč trtna uš. Zasedili so jo že bojé v Mariborskej vinorejskej šoli in ne davno tudi v Šmariji pri Jelšah; pa ako se tej nadlogi pridruži še peronospora ali strupena rosa, ki je letos tako strahovito pri nas gospodarila, se je pač bati, da ni dolgo do časa, ko bodemo morali tudi mi vse vinograde izrjavati. O ameriških trtah, katere se trtnej uši ustavljajo, so pa tudi še vinorejci različnih misli. Opomnil nas je g. učitelj toraj, poprijeti se tembolj unne sadjereje, katera nam bo tako rekoč nadomestovala vinorejo; kajti sadje, ako je lepo, se prav lahko proda, porabi za na mizo, napravi se iz njega dobra in zdrava pijača, ali se posuši, ter nas v slabih letinah varuje — lakote. Razlagal nam je prav po domače v lahko umevnem govoru, kakšne vrste sadje naj gojimo. Najbolj priporočevanja vredna vrsta jablan je baje tako imenovana laška trdika, ker njeni sad se lahko dolgo hrani, najležje proda, ali pa porabi vsled njene velike sočnosti v izvrstno tolkljo. Svetovati je tudi: zlata parmena, štajarški mašancelj, sevniška voščenska in druge. Sad omenjenih in še več vrst jablan je g. učitelj seboj prinesel, da smo ga ogledali in pokusili. Temu sledil je poduk o sajenji dreves. Izkoplje se precej široka, kakor tudi globoka, okrogla jama; če se sadi spomladi, treba je skopati jame že jeseni, da zemlja čez zimo dobro prezebe. Zdaj je treba pripraviti drevesa. Gosp. učitelj prinesel je seboj tri drevesa, in te je

před nami na koreninah okrajšal, to pa tako, da so vse zarezane na koreninah navzdol obrjene. Tukaj nam je govoril o važnosti in gnojenji korenin. Kadar je tedaj drevo tako pripravljeno, se v dno jame nekoliko komposta ali čete tega ni. družega gnoja dene, ki se naj dobro stlači. Vrh gnoja naj se nasuje nekaj prsti, da gnoj drevesnih koreninic ne užge. Pritrdi naj se sredi jame kol, ki sme biti le do drevesnih vejic visok. H kolu postavi se drevo, zavoljo pekočih solnčnih žarkov navadno na polnočno stran. Opomniti pa je, naj se ne sadi pregloboko, temveč v ravno tistej globočini, kakor je poprej rastlo; da se pa to doseže, svetovati je eno palico čez jamo položiti ob katerej se pri devesu lahko površina zemlje zmeri. Tako v jamo postavljenemu drevesu morajo se korenine lepo razvrstiti ter polagoma z rahlo prstjo zasipati; med tem pa drevo večkrat potresti, da se zemlja lepo med korenine zasuje. Dobro je tudi, preden se popolnoma zagrebe; okoli drevesa z vodo politi, da se zemlja tem bolj zleže. Z nogo teptati ali kako drugače zaphati pa le nikoli nikdar. Povedano nam je bilo, kako se drevo najbolje h kolu priveže in pred raznimi živali najceneje zavaruje. Pod vodstvom vnetega g. učitelja šli smo potem zgoraj omenjena tri drevesa sadit in sicer v tri najbolj očitna in za to najbolj pripravne prostore na vasi. A žal, da smo vkljub silnemu dežju zamogli sajenje le na enem mestu zgotoviti; druga dva so pa takoj v ponedeljek nekateri fantje zasadili. Slednjič bila je še v pozno noč v gostilnej J. Kopriva prosta zabava. Tako nam je le prehitro pretekel čas vesele šole. G. učitelju izrekam na tem mestu za njegov neumorljivi trud svoje rojake podučiti, v imenu vseh stoterno hvalo! Dal Bog, da se zopet v spomladi pri obrezovanji ter cepljenji dreves vidimo; prosimo toraj — na svidanje! Nam vsem pa veljajo besede g. učitelja: „Začnite in ne odlašajte“, ter besede pesnika:

Hruške, jableane in druge cepé
Cepi v mladosti za stare zobé.

Domoljub Gotoveljski.

Raznoterosti.

(Na razstavi) kmetijskih izdelkov, katero je priredila Švica v tem letu, videli so hlebček sira, ki se mu rajta 170—180 let. V Švici je namreč navada, da odločijo otroku, kedar se narodi, hlebček sira in ga ohranijo potlej do smrti otroka. Kedar se izvršijo za njim pogrebni obredi, gredó pogrebci domov ter dobi vsaki po kosček tistega sira. Ako je bil torej uni hlebček v resnici tako star, bili so pač pozabili na-nj, ko so pokopali lastnika.